

Oświęcim, dnia 19.07.2017 r.

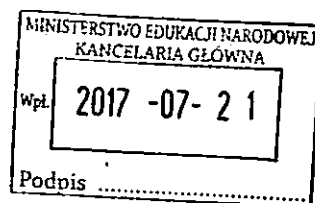
RPW/39387/2017 P
Data: 2017-07-21

Szanowna Pani

Anna Zalewska

Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister

Upzejmie informuję, że wypełniając swoją misję, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu zdecydowało się włączyć w konsultacje społeczne dot. projektu podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół ponadpodstawowych. Decyzja ta podyktowana jest faktem, iż analiza proponowanych zapisów programowych dotyczących nauczania historii II wojny światowej i Holokaustu budzi nasze głębokie zaniepokojenie i obawy o kształt nauczania tej problematyki w zreformowanej szkole.

Przede wszystkim uważamy za niedopuszczalne pominięcie tematyki Auschwitz w podstawie programowej nauczania historii. Auschwitz jest symbolem zagłady Żydów, Polaków i wielu innych narodów oraz różnych grup społecznych. Auschwitz jest największym żydowskim cmentarzem w świecie. Ponadto, co pragnę podkreślić, to największy polski cmentarz, gdzie obok trzystu tysięcy zamordowanych Żydów – obywateli II Rzeczypospolitej zginęło z rąk niemieckich nazistów siedemdziesiąt pięć tysięcy jej nieżydowskich obywateli. W ostatnich dziesięcioleciach historia Auschwitz ukształtowała myślenie ludzi o wojnie i ludobójstwie. Bez wiedzy na jego temat nie można dziś zrozumieć kwestii natury ludzkiej, jej ograniczeń i możliwości, jak również sposobu, w jaki człowiek zachowuje się w ekstremalnych warunkach. Szczególne znaczenie w edukacji o II wojnie światowej ma wizyta w autentycznym miejscu pamięci, jakim jest Auschwitz, o czym z pewnością mogła się Pani Minister przekonać uczestnicząc w ostatnim Marszu Żywych. Obecni na Marszu ministrowie edukacji wielu krajów europejskich podpisali deklarację wspierającą nauczanie o Auschwitz i Holokaucie w swoich krajach.

Mając na uwadze powyższe całkowicie zasadnym jest włączenie Auschwitz do podstawy programowej nauczania historii poprzez literalne wymienienie jego nazwy wśród przykładów zbrodni niemieckich, obok takich miejsc jak Palmiry czy Piaśnica (LVI. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Podpunkt 2 – LO poziom podstawy). Ponadto apelujemy o przesunięcie z poziomu rozszerzonego do podstawowego zapisu dotyczącego obozów koncentracyjnych („2. opisuje i porównuje systemy obozów koncentracyjnych i łagrów, omawia kwestie deportacji ludności”), ponieważ uważamy, że wiedza na ten temat, z uwagi na jej wagę, powinna być częścią edukacji wszystkich uczniów, a nie tylko stosunkowo niewielkiej grupy zainteresowanych historią, którzy wybiorą kształcenie na poziomie rozszerzonym.

Jeżeli natomiast chodzi o kwestie prezentacji Holokaustu w podstawie programowej, postulujemy wyodrębnienie tego tematu z rozdziału dotyczącego II wojny światowej i uczynienie go autonomiczną jednostką tematyczną, co pozwoli spojrzeć na to wydarzenie z szerszej (nie tylko polskiej) perspektywy. Zaproponowany w podstawie programowej sposób prezentacji zagłady Żydów jest niestety kalką z okresu PRL, gdzie Holokaust był traktowany jako jedno z wielu wydarzeń II wojny światowej i prezentowany przede wszystkim z perspektywy relacji polsko-żydowskich, jako element okupacji niemieckiej Polski. Takie ujęcie nie daje możliwości na dostrzeżenie bezprecedensowego i uniwersalnego charakteru Holokaustu. Ponadto utrudnia zrozumienie jego przyczyn (w podstawie nie ma np. nic na temat roli antysemityzmu nazistowskiego i prześladowania Żydów w Niemczech przed wojną). Umieszczenie zagłady Żydów jedynie w kontekście niemieckiej okupacji Polski, bez wskazania na jego europejski wymiar i bez podkreślenia odpowiedzialności III Rzeszy, może w konsekwencji doprowadzić do utrwalania fałszywych oskarżeń Polski i Polaków o udział w zbrodniach popełnionych na Żydach. Co w zestawieniu z brakiem w podstawie programowej tematyki Auschwitz zdecydowanie utrudni walkę z tzw. „polskimi obozami śmierci”, do której rząd polski i nasze Muzeum przywiązują szczególne znaczenie.

Mam nadzieję, że Pani Minister uzna za słuszne nasze argumenty i w konsekwencji uwzględni zgłoszone przez nas propozycje zmiany podstawy programowej nauczania historii dla szkoły ponadpodstawowej.

Agnes Maryszewski

dr Piotr M.A. Cywiński

Dyrektor